JĘZYK POLSKI
SESJA WIOSENNA
2008

④

SZKOŁA PODSTAWOWA
KLASA 4

I. CZYTANIE ZE ZROZUMIENIEM

Zima zawsze była dla ludzi źródłem zmartwień: dokuczały zimno, trudności w przemieszczaniu się, nieraz nawet głód. Nasi słowiańscy przodkowie zawsze z tęsknotą wyczekiwali ciepłych dni, odrodzenia przyrody. W czwartą niedzielę Wielkiego Postu (według kalendarza chrześcijańskiego), zwaną Czarną lub Białą, na południowych i zachodnich ziemiach polskich praktykowany był prastary obrzęd niszczenia (palenia lub topienia) kukły - postaci kobiecej zwanej Marzanną, Moreną, Marzanickiem, Śmiercichą lub Śmiertką. Była ona symbolem zimy, chorób, śmierci i wszelkiego zła dręczącego ludzi. (...) Obrzęd niszczenia zimy ma bardzo starą tradycję. Nie jesteśmy nawet w stanie określić, jak bardzo. Już w XV wieku Jan Długosz nazwał go „zwyczajem starodawnym". Zapewne na początku obrzęd ten miał charakter bardzo poważny. Uczestniczyli w nim wszyscy członkowie danej społeczności. W XVI w. Marcin Bielski tak wspominał w „Kronice Polskiej": „Za mej to jeszcze pamięci był ten obyczaj u nas jeszcze po wsiach, iż w białą niedzielę w poście topili bałwana, jeden ubrawszy snop konopi albo słomy w odzienie człowiecze, który wszystka wieś prowadziła [...]". Kukła była ofiarą. Kukłę niesiono ponad głowami ludzi, jakby zbliżając ją do nieba. Poza wsią ludzie szli już milczący. W miejscu niezamieszkałym wyrzucano ją jak w magicznych zabiegach leczniczych „wyrzuca się" nękającą człowieka chorobę. Woda i ogień nie tylko unicestwiały kukłę, lecz były także sposobem przeniesienia jej w zaświaty. I aby ten kontakt nie był szkodliwy, ludzie szybko wracali do domów, nawet nie oglądając się za siebie (wierzono, że spojrzenie może spowodować rychłą śmierć).

Beata Czech, *Zaklinanie wiosny.* [w:] „Płomyczek", kwiecień 2007, s. 44-45.

1. W dawnych czasach ludzie obawiali się zimy ze względu na:

a) trudności z ogrzaniem domów
b) leżące na drogach śnieżne zaspy
c) nękający ich głód
d) konieczność długiego przebywania w domu

2. Marzanna była uosobieniem:

a) świąt Wielkanocnych b) wiosny
c) odradzającej się przyrody d) ognia i wody

3. Marzannę unicestwiano, aby uniknąć:

a) magii b) śmierci
c) chorób d) zimy

4. Zwyczaj wyrzucania Marzanny jest znany od:

a) XV wieku
b) XVI wieku
c) niepamiętnych czasów
d) bardzo dawna

5. Poważny charakter uroczystości wyrzucania Marzanny był utrzymywany dzięki:

a) obecności wszystkich mieszkańców wsi
b) kolorowym strojom uczestników
c) zachowaniu milczenia podczas niesienia kukły
d) wznoszeniu kukły w kierunku nieba

6. Zwyczaj wypędzania zimy nakazywał, aby:

a) dokonać obrzędu w czasie Wielkiego Postu
b) nadać kukle kobiecy kształt
c) poszarpać kukłę na strzępy
d) po wyrzuceniu kukły nie oglądać się za siebie

II. LITERATURA

7. W Akademii pana Kleksa chłopcy uczyli się:

a) kleksografii b) przędzenia liter
c) strzelania d) naprawiania zegarów

8. Pan Kleks jest postacią fantastyczną, ponieważ:

a) zamienił się w guzik b) miał długie wąsy i brodę
c) potrafił fruwać d) nosił binokle

9. Pan Kleks czynił rzeczy niezwykłe, m.in.:

a) powiększał przedmioty
b) gotował potrawy ze szkiełek
c) nawijał słowa na szpulkę
d) wysłał swe oko na księżyc

10. Narratorem w „Akademii Pana Kleksa" jest:

a) pan Ambroży Kleks
b) Jan Brzechwa
c) Adam Niezgódka
d) Alojzy Bąbel

11. Cesarz („Nowe szaty cesarza") szczególnie lubił:

a) igrzyska sportowe
b) uroczyste parady
c) nowe stroje
d) dalekie wyprawy

12. Baśń „Nowe szaty cesarza" krytykuje ludzi:

a) próżnych
b) tchórzliwych
c) nieśmiałych
d) ponurych

13. Pinokio został zamieniony w osła, ponieważ:

a) nikogo nie kochał
b) nie chciał się uczyć
c) był okrutny dla zwierząt
d) uciekł do Krainy Zabawek

14. Kot i Lis obiecywali pajacykowi:

a) szybkie wzbogacenie się
b) piękną, daleką podróż
c) odwiedziny w kopalni złota
d) drzewko ze złotymi monetami

15. Elza („Spotkanie nad morzem”) nie chodziła do szkoły, ponieważ:

a) nie miała pieniędzy na naukę
b) była jeszcze zbyt mała
c) nie chciała się uczyć
d) w jej okolicy nie było żadnej szkoły

16. Elza nauczyła Danusię poznawać świat poprzez:

a) dotykanie dłońmi
b) nasłuchiwanie szmerów
c) wypatrywanie szczegółów
d) wchłanianie zapachów

17. Porównanie jest zawarte w zdaniu:

a) Mgły otuliły miasto.
b) Miała włosy jak len.
c) Był odważny niczym lew.
d) Ogród miał kształt koła.

18. W wierszu zazwyczaj są:

a) rymy
b) wersy
c) opisy
d) strofy

III. NAUKA O JĘZYKU

19. Przymiotnika nie ma w zdaniu:

a) Był piękny dzień.
b) Było mu smutno.
c) Cechowała ją dobroć.
d) Dostał ważną wiadomość.

20. Formę liczby mnogiej ma przymiotnik w zdaniu:

a) Niebo przykryły czarne chmury.
b) Ona ma niebieskie oczy.
c) Jezioro było spokojne.
d) Zjadłem smaczne ciastko.

21. Prawidłowo jest określona osoba czasownika w zdaniu:

a) Przeczytał książkę. - 3 osoba
b) Miałeś gorączkę. - 1 osoba
c) Poszli tamtędy. - 3 osoba
d) Widzieliśmy ten film. - 1 osoba

22. Bezokolicznik znajduje się w zdaniu:

a) Mam tego dość.
b) Muszę tam iść.
c) Zmarzłam na kość.
d) Chciałbyś coś zjeść?

23. Prawidłowo powiemy:

a) Zacząłem się niepokoić.
b) Wziąłem swoje rzeczy.
c) Muszę wziąść kurtkę.
d) Posłódź herbatę.

24. Prawidłowo są zestawione nazwy przypadków z pytaniami w szeregu:

a) miejscownik - o kim? o czym?
b) dopełniacz - kogo? czego?
c) biernik - kogo? co?
d) celownik - z kim? z czym?

25. *Burza w szklance wody* to:

a) burza z piorunami
b) kawa ze śmietanką
c) gwałtowna zmiana pogody
d) wielka awantura o błahą sprawę

26. Według alfabetu są zestawione wyrazy:

a) wiatr, widoczny, widok
b) igła, iść, jeść
c) mina, miska, mit
d) oaza, owal, owad

27. Zdaniem jest wypowiedzenie:

a) Daj mi zeszyt!
b) Gdzie jest ołówek?
c) Jaki ładny rysunek!
d) Oczekiwanie na wyniki konkursu.

28. Prawidłowo policzono sylaby w wyrazie:

a) wyobraźnia - 4 sylaby
b) dziennikarstwo - 4 sylaby
c) zawiadomienie - 5 sylab
d) postanowienie - 5 sylab

29. Wyrazami pokrewnymi są:

a) auto, jechać
b) smutny, wesoły
c) ładny, piękny
d) siostra, brat

30. 5 głosek zawiera wyraz:

a) cisza
b) ściana
c) dziecko
d) szafka